

sectorplan

Ernstig verontreinigde grond

1 Achtergrondgegevens

1. Belangrijkste afvalstoffen	Ernstig verontreinigde grond
2. Belangrijkste bronnen	Gemeenten en aannemers
3. Aanbod in 2000 (in Nederland)	2.850 kton
4. % nuttige toepassing in 2000	60%
5. % verwijdering in 2000	40% (storten)
6. Verwacht aanbod in 2006	3.000 kton
7. Verwacht aanbod in 2012	3.000 kton
8. Bijzondere kenmerken	Euralcodes 17.05.03 ²¹ en 17.05.04

2 Afbakening sectorplan

In dit sectorplan is het beleid uitgewerkt voor reinigbare en niet-reinigbare ernstig verontreinigde grond. Deze grond komt vrij bij het ontgraven van de bodem in het kader van bodemsanering of in het kader van grondverzet bij (bouw)activiteiten, zoals de aanleg van infrastructuur en herinrichting van gebieden.

Op basis van de Circulaire streefwaarden en interventiewaarden bodemsanering (DBO 1999226863) wordt grond ingedeeld in schone, licht verontreinigde en ernstig verontreinigde grond.

Het beleid in dit sectorplan is niet van toepassing op:

- schone en licht verontreinigde grond die vrijkomt na ontgraven. Het beleid voor schone en licht verontreinigde grond is gegeven in de nota 'Grond grondig bekeken' en is gericht op het volledig nuttig toepassen van de grond als bodem of in werken.
- schone en verontreinigde baggerspecie (zie hiervoor het baggerspeciebeleid).
- de grootschalige winning van zand en klei (zie hiervoor het ontgrondingenbeleid).

3 Beleid

Het beleid voor ernstig verontreinigde grond is gericht op reiniging via de daarvoor meest geëigende methode tot, als bodem of bouwstof, herbruikbare grond en goede controle op de grondstromen. Ernstig verontreinigde grond mag, gelet op risico's voor het milieu en de volksgezondheid, na ontgraven slechts na reiniging worden teruggebracht in het milieu of in de economische kringloop.

3.1 PREVENTIEMOGELIJKHEDEN

Bodemverontreinigingen zijn in het verleden ontstaan. Het voorkomen van het vrijkomen van ernstig verontreinigde grond is mogelijk door af te zien van het saneren van bestaande bodemverontreinigingen. Bij het besluit tot saneren zijn echter andere milieuhygiënische aspecten van doorslaggevend belang dan afvalpreventie. Ter voorkoming van nieuwe bodemverontreinigingen zijn in het milieubeleid beschermende maatregelen genomen.

3.2 BEHEERKADER

Zolang (ernstig verontreinigde) grond deel uitmaakt van de bodem is het bodembeleid van toepassing. Volgens de Wet bodembescherming bepaalt het bevoegd gezag of, wanneer en hoe de verontreiniging dient te worden gesaneerd. Bij herschikking van ernstig verontreinigde grond binnen het kader van de uitvoering van één bodemsanering komt geen afval vrij en is dus niet het afvalstoffenbeleid, maar het bodembeleid van toepassing. De voorwaarden voor herschikking zijn opgenomen in de nota 'Grond grondig bekeken'.

De omgang met grond is kwetsbaar voor onjuiste beslissingen of fraude die risico's voor de volksgezondheid of milieu tot gevolg kunnen hebben. De Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) is opgericht om de kwaliteit van de uitvoering van het omgaan met grond te borgen, door het ontwikkelen van instrumenten zoals certificering. Een wettelijke verplichting om bij overheidsbesluiten inzake verontreinigde grond gebruik te maken van gegevens die zijn gegenereerd door gecertificeerde intermediairs is in voorbereiding.

De omgang met ernstig verontreinigde grond wordt gereguleerd door de Saneringsregeling Wet bodembescherming (1994 Stcrt. 107: DBO 10594003). In het kader van de uitwerking van de nota 'Grond grondig bekeken' wordt een handhavings-uitvoeringsmethode voor verontreinigde grond ontwikkeld om de handhaving van het omgaan met verontreinigde grond verder vorm te geven.

In het kader van het Bouwstoffenbesluit zijn de Beoordelingsrichtlijnen BRL 9308 'Grond voor toepassing in werken' en BRL 9309 'Producten uit grondreinigingsinstallaties' ontwikkeld. Op basis van de BRL-en worden kwaliteitsverklaringen in het kader van het Bouwstoffenbesluit afgegeven.

3.3 BE- EN VERWERKEN

Op grond van het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen (categorie 24) is storten van reinigbare verontreinigde grond niet toegestaan. Het Service Centrum Grond (SCG) beoordeelt op grond van de ministeriële regeling 'Beoordeling Reinigbaarheid Grond Bodemsanering 2000' of ernstig verontreinigde grond al dan niet reinigbaar is.

Het stortverbod voor grond als bedoeld in art. 1, onder nr. 24 van het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen geldt niet, voor zover:

1. De grond wordt aangeboden onder overlegging van een advies van het SCG, waaruit blijkt dat de grond niet reinigbaar is, of
2. De grond behoort tot een bij de Regeling beoordeling reinigbaarheid grond bodemsanering aangewezen categorie, waarvoor een adviesaanvraag aan het SCG achterwege kan blijven omdat de grond niet reinigbaar is.

(art. 2, onder f. van het BSSA)

Partijen grond die op basis van de Eural als gevaarlijk afval worden aangewezen, kunnen slechts worden gestort op stortplaatsen die ingevolge de Wet milieubeheervergunning gevaarlijk afval mogen accepteren.

Het op een stortplaats brengen van grond is onaantrekkelijk gemaakt door een stortbelasting op grond van de Wet belastingen op milieugrondslag (Wbm). Hierbij geldt een vrijstelling voor verontreinigde grond waarvan door een verklaring van het SCG is aangetoond dat deze niet-reinigbaar is.

Het verwerken van grond in een grondreinigingsinstallatie wordt beschouwd als een handeling van nuttige toepassing.

4 Aspecten van vergunningverlening

Voor de algemeen geldende bepalingen bij vergunningverlening wordt verwezen naar 'Toelichting bij de sectorplannen'. Aanvullingen op en afwijkingen van deze algemeen geldende bepalingen zijn hierna gegeven.

4.1 INZAMELEN EN OPSLAAN

Voorafgaand aan het afgeven van een partij ernstig verontreinigde grond dient de kwaliteit van de partij te zijn bepaald.

Voor het tijdelijk opslaan van ernstig verontreinigde grond is een Wet milieubeheervergunning vereist. Anders dan in het MJP-GA II is een dergelijke vergunning niet slechts voorbehouden aan tijdelijke opslagplaatsen in beheer bij de overheid.

4.2 BE- EN VERWERKEN

Reinigbare, ernstig verontreinigde grond kan worden gereinigd door middel van thermische, natte of biologische reinigingstechnieken²³. Welke reinigingstechniek wordt toegepast is afhankelijk van de ingangconcentraties aan anorganische en organische verontreinigingen en de fysisch/chemische samenstelling van de grond.

²³ In het Handboek bodemsaneringstechnieken (Sdu ISBN 90 12 08334 6) zijn thermische, natte en biologische reiniging beschreven.

De verontreinigde grond dient volgens de meest geëigende methode te worden gereinigd.

Immobilisatie (koud en thermisch) is een bewerking, waarmee verontreinigingen worden vastgelegd in de grond. Hierbij ontstaat een product dat niet langer als grond kan worden beschouwd. Bij koude immobilisatie wordt de grondstroom gemengd met chemische stabilisatiemiddelen waarna cement of een mengsel van kalk en (poederkool)vliegias wordt toegevoegd. Koude immobilisatie wordt steeds vaker toegepast en de kosten ervan zijn concurrerend met die van reiniging en storten. Bij thermische immobilisatie worden de verontreinigingen door sinteren of smelten geïmmobiliseerd, maar door de hoge kosten wordt thermische immobilisatie nauwelijks toegepast.

Minimumstandaard

De minimumstandaard voor het be- en verwerken van ernstig verontreinigde grond is bewerking volgens de meest geëigende methode tot herbruikbare grond die voldoet aan de kwaliteitseisen van het Bouwstoffenbesluit. Een uitzondering geldt voor ernstig verontreinigde grond waarvoor het SCG heeft aangegeven dat deze niet reinigbaar is. Voor deze niet-reinigbare grond is de minimumstandaard verwijderen door storten.

Overwegingen bij het vaststellen van de minimumstandaard

- De minimumstandaard sluit aan op de huidige praktijk waarbij ernstig verontreinigde grond wordt afgevoerd naar grondreinigers of, indien niet-reinigbaar, naar stortplaatsen. Daarmee is de minimumstandaard uitvoerbaar en bedrijfszeker.
- De zinsnede in de minimumstandaard 'volgens de meest geëigende methode' is opgenomen om te bewerkstelligen dat de juiste grondreinigingstechniek wordt ingezet. Zo kan worden voorkomen dat grond die met de meest geëigende techniek vrijwel volledig kan worden gereinigd ter behandeling wordt afgevoerd naar een verwerker met een techniek die een grote residuïstroom tot gevolg heeft. Het SCG beoordeelt op basis van de verontreinigingsgraad en de reinigingskosten of een grondstroom al dan niet reinigbaar is.
- De wijze van verwerken conform de minimumstandaard wordt algemeen aanvaard als kosteneffectief en milieuhygiënisch gewenst.
- De wijze van verwerking in het buitenland is in een aantal gevallen laagwaardiger dan de minimumstandaard. Op grond van het zelfvoorzieningsbeginsel wordt uitvoer ten behoeve van storten in beginsel niet toegestaan.
- De minimumstandaard staat toe dat ernstig verontreinigde niet-reinigbare grond nuttig wordt toegepast in een DTO als beschermende pels, ter vervanging van primaire grondstoffen.
- Met betrekking tot immobilisatie geldt dat deze techniek op grond van de minimumstandaard **niet mag** worden ingezet op **reinigbare** ernstig verontreinigde grond, maar **wel** op **niet-reinigbare** ernstig verontreinigde grond. Dit is in lijn met het beleid voor ernstig verontreinigde grond uit de nota 'Grond grondig bekeken' en sluit aan bij de huidige praktijk.

Voor zover koude immobilisatie de meest geëigende methode blijkt voor het verwerken van een partij **niet-reinigbare** verontreinigde grond is, in afwijking van hoofdstuk 16 van het beleidskader, het mengen van deze grond met daarvoor benodigde grond- en hulpstoffen toegestaan.

5 In- en uitvoer

Het toetsingskader, de bezwaargronden en de bijbehorende procedures voor in- en uitvoer zijn opgenomen in hoofdstuk 12 van het beleidskader. De uitwerking voor ernstig verontreinigde grond is hierna gegeven.

5.1 VERWIJDEREN

In- en uitvoer van ernstig verontreinigde grond ten behoeve van verwijdering is in beginsel niet toegestaan.

5.2 NUTTIGE TOEPASSING

Verontreinigde grond staat niet vermeld op een van de lijsten bij de EVOA. Dit betekent dat voor de overbrenging van grond de procedure voor rode-lijst-afvalstoffen moet worden gevolgd. In beginsel wordt geen bezwaar gemaakt tegen in- en uitvoer. Voorafgaand aan de invoer moet een procedure gevolgd worden waarin het SCG beoordeelt of de betreffende grondstroom reinigbaar is. Voor grondstromen die op grond van de Ministeriële regeling 'Beoordeling Reinigbaarheid Grond Bodemsanering 2000' niet-reinigbaar zijn wordt invoer niet toegestaan²⁴. Wanneer de grond gelet op de hiervoor genoemde regeling reinigbaar is, is invoer toegestaan onder de voorwaarde dat de verontreinigde grond moet worden teruggevoerd naar het land van herkomst wanneer in de praktijk de reiniging onvoldoende is of blijkt te zijn om de grond als herbruikbare grond toe te passen.

Uitvoer van ernstig verontreinigde grond is slechts toegestaan wanneer deze reinigbaar is en in het land van ontvangst na reiniging nuttig wordt toegepast.

6 Monitoring

De Werkgroep Afvalregistratie verzamelt gegevens over de hoeveelheden (ernstig verontreinigde) grond die gestort of nuttig toegepast worden op stortplaatsen.

Het SCG beschikt door het afgeven van niet-reinigbaarheidsverklaringen over gegevens van ernstig verontreinigde grondstromen die naar stortplaatsen gaan.

²⁴ Zie de rapportage "Grond van grenzeloze kwaliteit" van de Inspectie Milieuhygiëne.